

Nederland leren kennen door soaps te kijken, dat valt niet mee. Araa al Jaramani stelt een opvallend alternatief voor. Araa is de moeder van Rasha en getrouwd met Ahmad.

FOTO: SAHIL TAJHA

Araa al Jaramani

Geboren:

As-Suwayda 1975

Beroep:

Schrijfster, arabiste

Stroming:

Druzisch van geboorte; na huwelijk soennitisch

In Nederland sinds:

2014

Status:

Vijfjarij verblijf

Woonplaats:

Sassenheim

Krijg ik de kans dan maak ik Hollands drama

TEKST ARAA AL JARAMANI - ILLUSTRATIE NATALIA OSSEF

Het Arabische publiek kijkt liever tv-drama dan een boek te lezen. De kijkers krijgen geëngageerd drama voorgeschoteld waarin alle rangen en standen uit de maatschappij te zien zijn. Ik kan het weten, want ik schreef zelf zulk drama.

Toen ik naar Nederland kwam, dacht ik: ik ga Nederlandse dramaseries volgen om het leven hier te leren kennen. Dat viel tegen. Dit land heeft maar enkele eigen soaps, de rest komt uit Amerika. Heel wonderlijk. Hoe komt het toch dat de Amerikaanse beschaving en cultuur zo kunnen domineren?

Bij nader inzien beseftte ik dat de Nederlandse cultuur zich niet met huid en haar heeft overgeleverd aan de *American way of life*; het land houdt wel vast aan de eigen cultuur en cultiveert zijn tradities – met musea en exposities, en door nationale feestdagen te vieren.

Terwijl ik tv zat te kijken vroeg ik me af: wat verwachten Nederlandse burgers eigenlijk van de programma's? Wat me als nieuwkomer aan het Nederlandstalige drama opvalt is niet alleen dat er zoveel nagesynchroniseerde en ondertitelde programma's tussen zitten, maar ook dat het vaak *comedies* zijn. Mijn eerste conclusie: Nederlanders willen het allerliefst lachen. Op die wens is de hele programmering gebouwd, op ontspanning en vermaak.

Ik geloof niet dat de Nederlandse kijker cynisch is en zich wil onttrekken aan de realiteit,

maar de tv-makers zenden nu eenmaal graag iets uit wat de meeste mensen 'leuk' vinden. Ik kwam nauwelijks diepgravende programma's tegen die het nadenken bevorderen, maar die zijn er wel. En het belang van sociaal-politieke programma's zoals 'Pauw' is groot. Ze hebben zelfs zoveel invloed op de Nederlanders dat ze in één dag hun ideeën over bijvoorbeeld vluchtelingen kunnen veranderen!

Voor de Syrische televisie heb ik 'Souk al Warak' geschreven ('De papierwinkel'), een soap over intriges en corruptie binnen een universiteit. Hier keek ik naar de Vlaams-Nederlandse jeugdserie 'Het Huis Anubis' en naar de oudste soap van Nederland, 'GTST'. Dat stelde mijn geduld wel op de proef. Want wat wordt de intrige uitgesmeerd! Als je goed kijkt naar wat er gebeurt in een enkele aflevering, dan moet je vaststellen dat dat meestal niets is.

En dan de encenering. Wie naar Nederlands drama kijkt, denkt dat iedereen hier in luxe huizen en wijken woont; dat was in mijn eigen soap echt anders. Je krijgt ook sterk de indruk dat het hele land lijdt onder uiteenvallende gezinnen en families, dat kinderen almaar van huis weglopen en dat vrouwen, geplaagd door onzekerheid in de liefde, steeds blijven spelen met de gevoelens van mannen, en dat die mannen niets anders te doen hebben dan achter die vrouwen aan te lopen.

Ik heb geen soaps gevonden die over een dorp

Syrië is na Egypte de grootste producent van soaps. Syrische soaps (*musalsalat*) vinden door het groeiend aantal tv-satellietkanalen al jarenlang gretig aftrek in de Arabische wereld. Syrië kent een traditie van technisch hoogwaardig, sociaal-realistisch drama met een progressief karakter. Toen Bashar Assad aan de macht kwam (in 2000) gaf hij de media enige ruimte.

Maar de serie **'Souk al Warak'** viel in ongenade, scenariste Araa al Jaramani kreeg er problemen mee. 'Souk al Warak' was niet alleen te zien geweest op de Syrische tv, maar ook in Irak, Abu Dhabi, Dubai en Libanon: tientallen miljoenen kijkers zagen de verwickelingen binnen een universiteit; de serie is nog steeds via YouTube te bekijken. Al Jaramani putte bij het schrijven uit haar eigen ervaringen en die van haar man, Ahmad al Hosain, beiden docent literatuurkritiek.

gaan, over arbeiders of het onderwijs. Ik hoorde dat er voor regionale zenders wel iets over boeren is gemaakt, maar die soap kon ik niet ontvangen. Waarom kom ik mijn buurvrouwen niet tegen in Hollands drama, waarom gaat het nooit over hun klacht dat ze Nederland, en hun cultuur en tradities bedreigd zien?

Ik heb inmiddels vele uren soap gezien, maar nooit een gesprek tussen een moeder en haar tienerdochter die er 's nachts met een vriendje vandoor is gegaan. Of hoe een gezin een zoon of dochter, verslaafd aan drugs, de deur uitzet.

Drama stelt het leven hier mooier voor dan het is (documentaires doen dat niet, maar die worden saai gevonden). Terwijl drama ook een vergeten episode uit de geschiedenis tot leven kan wekken. Daar zou een jonge generatie mee kunnen kennismaken en zo zou ze zelfs liefde kunnen opvatten voor de eigen beschaving. Dat is toch veel mooier dan zitten turen naar beelden uit de VS, Australië of Spanje? In mijn dagboek noteerde ik bij het bekijken van Ne-

derlandse soaps: "De stegen van New York zijn hier bekender dan die in Leiden."

In Syrië mag je sommige gedachten niet uitspreken. Maar daar trekken soapschrijvers zich weinig van aan. Ze betrekken het hele leven in hun drama's. Die gaan over dorpen, spelen in een volkswijk of gevangenis of (zoals de mijne) in de academische wereld. Ondanks de vele verboden in Syrië zijn er soaps die politiek en leger niet sparen. Dat heeft wel gevolgen voor de auteurs; ik kreeg problemen doordat ik schreef over corruptie binnen de universiteit. De rector riep me op het matje, de veiligheidsdienst beschuldigde me van opruiing tegen het regime.

Nederland kent geen onderdrukking, maar de soaps hier maken de verschillen binnen de bevolking en de sociale problemen onzichtbaar. Waarom moppert een personage niet eens lekker over de hoogte van de belastingen, of dat de verkeerde mensen die moeten opbrengen?

Als ik de kans krijg om hier een dramaserie te schrijven, dan wil ik de Nederlandse maatschappij anders in beeld brengen. En als ik die kans krijg, dan gaat de soap over de 15de-eeuwse Jacoba van Beieren, gravin van Holland. Ze was trots op haar vaders pracht en praal, en droomde ervan diens rijk uit te breiden tot aan Frankrijk, waar ze door uithuwelijking de kroonprinses van was.

Ik zal haar filmen in haar mooie jurk, te paard door de Nederlandse groene velden. Dan vertel ik over de dood van Jacoba's eerste man als ze nog maar 16 is, over wat zij meemaakt om haar troon terug te krijgen, hoe ze lijdt tussen de hoge natte kerker muren, hoe ze ontsnapt uit de gevangenis en hoe ze ten slotte als vroege dertiger aan tbc sterft in Teylingen.

Jacoba van Beieren is de gravin die iedere keer als ik langs het kasteel in mijn woonplaats loop, van achter haar raam naar me zwaait. Ik zie dat ze geen toeschouwer meer wil zijn, maar zich mengen onder het volk.